

Hej alla i sällskapet!

Heidenstamsällskapet har som syfte att sprida kunskap om Verner von Heidenstams författarskap och livsverk. I det arbetet ingår att besvara frågor kring hans verk och hans kontakter med andra författare. Till exempel ville för några år sedan en professor veta mer om en grekisk författares, Costis Palamas, kontakter med Heidenstam. I Övralids källare hittade vi fem obundna böcker av Palamas. I dem fanns inga dedikationer från Palamas.

Heidenstam föreslog Svenska Akademien att ge Palamas Nobelpriset i litteratur 1928, 1930 och 1935, men något Nobelpris fick han inte!

Vid ett senare tillfälle hade en dansk bibliotekarie specifika frågor kring *Karolinerna* och vi försökte ge svar.

I somras fick vi frågor kring texttolkning från en tysk, svensktalande sångare bosatt i Leipzig. Han och en kollega till honom skulle framföra Heidenstams dikt ”Stjärntändningen” i ett nytt arrangemang för piano och tvåstämmig sång utifrån Oscar Lindbergs tonsättning. Några medlemmar i sällskapet: Anna-Maria Lilljebjörn, Håkan Jaldung, Sven-Göran Fransson och undertecknad tog sig an uppgiften.

Stjärntändningen

Nu är brölloppstimmen och brudarnas stund,
och stjärnorna brinna så nära,
att plockas de kunde från fästets rund
åt brudar i kronan att bära.

Stilla står tiden, och under hans häls
mötas de kommandes väg och de dödas.
Barn av natten, I som skolen födas,
stjärnornas tinder dröje över er själ!

Delar av vårt svar:

Dikten återfinns i Heidenstams *Nya dikter* (1915). Flera av dikterna där kom till redan under slutet av 1890-talet, andra under en inspirationsvåg 1906–1908. Vilket år just ”Stjärntändningen” är skriven, var vi osäkra på.

En av frågorna handlade om begreppet ”bröllopstimmen”. ”Bröllopstimmen” är ett ålderdomligt uttryck, troligen från medeltiden och avser den stund då brudparet tillsammans med bröllopgästerna går/åker från vigselakten till bröllopfesten. Vi tillade att ålderdomliga ord och uttryck ofta förekommer i Heidenstams lyrik och prosa. Inte minst i boken *Folkungaträdet*. Där återfinns även ordet stjärntändningen. I *Nya dikter* finns också flera dikter som beskriver månljus, sommarnattens sken, sommarljus och aftonskyar. I den tidigare diktsamlingen *Dikter* (1895) beskrivs att nattens himmel tindrar kall och ännu kyligare i dikten ”Stjärnorna” där en avsky för stjärnornas ljus uttalas.

Lika eniga var vi inte när vi skulle besvara följande fråga: Syftar ”hans” i frasen ”under hans häl” på ”Gud” eller ”tiden”? ”Under någons häl” avser konkret en situation, då någon befinner sig under någon annans kontroll och ansvar, är beroende av, skyddad eller underordnad någon annan. Ett sätt att tolka ”hans” skulle alltså kunna vara att det är en personifiering av ”tiden”. En möjlig förklaring till denna tolkning är att i vissa dialekter levde genusanvändningen kvar ända in på 1900-talet.

Man kan också tänka sig att Heidenstam med ”tiden” avsåg Gud, i varje fall något ”gudomligt”. ”Tiden” i dikten kanske är en gud, som visar sin ovillkorliga makt över människan.

Sammanfattningsvis anser en del att diktens budskap skulle kunna vara att stjärnorna med sitt mörker-besegrande ljus måtte förbli likt skyddsänglar hos dem/ oss som går att möta morgondagen.

Vi avslutade vårt svar med att konstatera att, i litteraturhistorien kring Heidenstam, har varken Fredrik Böök, Staffan Björck, Sven Stolpe eller Per Gedin tagit upp dikten ”Stjärntändningen” till närmare analys. Däremot nämns dikten i Bööks recension av *Nya dikter* i Svenska Dagbladet den 22 november 1915 på följande sätt: ”Det är dikter om sommarljuset, om minnet af de soliga barndomsåren, hvilkas stilla grubbel lefver kvar oförändrat hos den åldrande (Vore jag ett litet barn), om stjärntändningen, då milda fromma önskningar födas hos den tankfulle.”

Den tyske sångaren var mycket tacksam för vårt svar och berättade att han, i samband med det musikaliska framförandet, förklarade textens innebörd enligt våra tolkningsförslag. Detta mottogs av publiken på ett tacksamt sätt.

Onsdagen den 27 november anordnar Heidenstamsällskapet en digital bokcirkel. Vi kan inför den träffen ta med oss Håkans och Sven-Görans insiktsfulla ord: ”Ofta kan orden bara stå där i Heidenstams dikter för begrundan och behöver inte alltid tolkas eller analyseras. Alla har rätt till sin egen tolkning där ingen kan göra anspråk på facit. Det finns ett vanligt uttryck som säger att ”skönheten i ett konstverk finns i betraktarens ögon” liksom talet om den poetiska frihetens behag”.

Hälsningar

Lars Åkerström, vice ordförande i Heidenstamsällskapet